

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πολιτική Ανοικτής Πρόσβασης στο Ιδρυματικό Αποθετήριο (Ι.Α.) του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος (ΔΙ.ΠΑ.Ε.)

Το Ιδρυματικό Αποθετήριο (Ι.Α.) του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος αποτελεί υποδομή οργανωμένου ψηφιακού περιεχομένου, η οποία δημιουργήθηκε με σκοπό τη συγκέντρωση, την τεκμηρίωση και την προβολή της επιστημονικής παραγωγής του Ιδρύματος.

Το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος έχει ως στόχο να αποτελεί ένα ανοικτό κέντρο συλλογής, οργάνωσης και διάδοσης της επιστημονικής γνώσης, υποστήριξης της εκπαιδευτικής διαδικασίας και ανάδειξης της ερευνητικής δραστηριότητας.

Το Ιδρυματικό Αποθετήριο συμβάλλει σε αυτήν την κατεύθυνση με τη συλλογή και διάδοση, σε ψηφιακή μορφή, της τρέχουσας πνευματικής παραγωγής του Πανεπιστημίου και παρέχει ανοικτή πρόσβαση σε αυτή. Αυτό το επιτυγχάνει με τον διαρκή εμπλουτισμό της πνευματικής παραγωγής του που προέρχεται είτε από την έρευνα, τις δημοσιεύσεις, τις τεχνικές μελέτες και εκθέσεις των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας, είτε από τις πτυχιακές και διπλωματικές εργασίες και διδακτορικές μεταδιδακτορικές διατριβές, και από την ψηφιοποίηση συλλογών ακαδημαϊκού ή πολιτιστικού περιεχομένου.

Ενδεικτικά οφέλη του Ι.Α. είναι: α) η διάχυση της πνευματικής παραγωγής του Πανεπιστημίου, β) η ενίσχυση της εικόνας, του κύρους και του έργου του, γ) η διάδοση και προώθηση της επιστημονικής έρευνας, δ) η συγκέντρωση της συγγραφικής παραγωγής του Πανεπιστημίου σε ενιαία βάση, ε) η αποθήκευση και διατήρηση της πνευματικής παραγωγής, στ) η άμεση και εύκολη πρόσβαση στο υλικό των συλλογών του Ι.Α., ζ) η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και η) η δυνατότητα σύνδεσης με άλλα Ι.Α. και κατ' επέκταση η δυνατότητα πρόσβασης στην πνευματική παραγωγή και άλλων Πανεπιστημίων.

Η ανοικτή πρόσβαση δίνει τη δυνατότητα στην ερευνητική διαδικασία να γίνει πιο αποτελεσματική και τα ερευνητικά αποτελέσματα περισσότερο αναγνωρίσιμα, αφαιρώντας τυχόν νομικά, εμπορικά και τεχνολογικά εμπόδια πρόσβασης στην επιστημονική πληροφορία. Επιπροσθέτως, η ανοικτή πρόσβαση προλαμβάνει την επικάλυψη στις ερευνητικές προσπάθειες και τη λογοκλοπή, ενισχύει τη γνώση και τη μετάδοση της τεχνολογίας και προωθεί την καινοτομία.

Ωφελούμενοι από την ανοικτή πρόσβαση στην επιστημονική πληροφορία είναι τα ακόλουθα νομικά και φυσικά πρόσωπα:

- **Τα ιδρύματα και οι συγγραφείς** αποκτούν άμεση αναγνωρισιμότητα για την ερευνητική τους παραγωγή και ως εκ τούτου, αυξάνεται η προώθηση και χρήση των ερευνητικών τους

αποτελεσμάτων. Η ανοικτή πρόσβαση οδηγεί σε αύξηση του αντίκτυπου του επιστημονικού έργου, της διεθνούς συνεργασίας και δίνει πρόσβαση στην ανεύρεση νέων πηγών χρηματοδότησης και ευκαιριών.

- **Οι ερευνητές** κερδίζουν χρόνο κατά την αναζήτηση άρθρων και άλλων βιβλιογραφικών πηγών, στις οποίες δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση μέσω των βιβλιοθηκών τους. Επιπρόσθετα, μπορούν να εξάγουν πληροφορίες ή δεδομένα από τα άρθρα, συχνά από διαφορετικά πεδία έρευνας, ώστε να δημιουργήσουν νέα πολυεπίπεδη και συνδυασμένη γνώση, χρησιμοποιώντας τεχνολογίες αναζήτησης κειμένου και δεδομένων, οι οποίες λειτουργούν αποτελεσματικά μόνο στην αναζήτηση ανοικτού περιεχομένου.
- **Οι φορείς χρηματοδότησης, πανεπιστήμια και ερευνητικοί φορείς** παρακολουθούν την ποιότητα και τη διαφάνεια της ερευνητικής διαδικασίας, την επιστροφή της επένδυσης στην έρευνα και επωφελούνται από την αυξημένη αναγνωρισιμότητα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Μπορούν, επίσης, να υιοθετήσουν νέα μοντέλα για την αποτίμηση της έρευνας, χάρη σε εναλλακτικούς δείκτες, πχ. αποτίμηση της έρευνας μέσω των δημοσιεύσεων στο αποθετήριο, μέσω της καταγραφής και παρακολούθησης των δημοσιεύσεων και άλλων ερευνητικών προσπαθειών που καταγράφονται στα συστήματα CRIS (Current Research Information Systems), μέσω του μητρώου ερευνητών της ΓΓΕΤ, κ.λπ.
- **Οι βιβλιοθήκες** είναι δυνητικοί δικαιούχοι της ανοικτής πρόσβασης, δεδομένου ότι τους επιτρέπει να παρέχουν στους χρήστες τους αυξημένη πρόσβαση σε επιστημονικό περιεχόμενο και να βοηθούν στη μείωση του ποσού που δαπανούν για τις παραδοσιακές συνδρομές περιοδικών. Με τη σωστή επένδυση σε δεξιότητες και υποδομές προσφέρεται επίσης η δυνατότητα ανάληψης νέων ρόλων από πλευράς των βιβλιοθηκών ως φορέων παροχής υπηρεσιών ανοικτής πρόσβασης (διαχείριση αποθετηρίων και/ή εκδοτικών δραστηριοτήτων) και συμβουλευτικών υπηρεσιών για τις νέες μεθόδους επιστημονικής και ερευνητικής επικοινωνίας.
- **Οι εκδότες**, οι οποίοι υιοθετούν την ανοικτή πρόσβαση δυνητικά αποκτούν μεγαλύτερη δημοσιότητα και αναγνωρισιμότητα για τις εκδόσεις τους και εν δυνάμει είναι πιο ανοικτοί σε νέες δυνατότητες, εστιασμένες στην παροχή νέων υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας στην κοινότητά τους.
- **Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις** μπορούν, επίσης, να επωφεληθούν σε πολύ μεγάλο βαθμό από την άμεση και ανοικτή πρόσβαση σε πρωτοποριακά ερευνητικά αποτελέσματα με στόχο την καινοτομία, αναπτύσσουν νέα προϊόντα και υπηρεσίες, αυξάνοντας με αυτόν τον τρόπο την ανταγωνιστικότητά τους.

Κανονισμοί πολιτικής

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος υιοθετεί τις ακόλουθες αρχές Ανοικτής Πρόσβασης έχοντας την πεποίθηση ότι η υιοθέτηση των αρχών αυτών συμβάλλει στην κατοχύρωση και στη μέγιστη προβολή του έργου των μελών της Ακαδημαϊκής Κοινότητας του Πανεπιστημίου:

1. Προτρέπει τα πιστοποιημένα μέλη της Ακαδημαϊκής Κοινότητας να καταθέτουν στο Ιδρυματικό Αποθετήριο (Ι.Α.) με τη διαδικασία αυτο-αρχειοθέτησης, ηλεκτρονικά αντίγραφα όλων των έγκριτων (peer-reviewed) άρθρων, βιβλίων / μονογραφιών, πρακτικών συνεδρίων, κ.λπ. που έχουν γίνει αποδεκτά για δημοσίευση (είτε το τελικό αντίγραφο του συγγραφέα – accepted author manuscript ή το αντίγραφο του εκδότη – published version) καθώς και των μεταδεδομένων τους.
2. Γνωρίζει στα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας ότι, η ηλεκτρονική κατάθεση των διπλωματικών εργασιών, των μεταπτυχιακών εργασιών Τμημάτων με μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης (Integrated Master) καθώς και των διδακτορικών διατριβών των τελειοφοίτων του ΔΙ.ΠΑ.Ε. στο Ι.Α. είναι υποχρεωτική ενώ η κατάθεση των πτυχιακών εργασιών (στα 4ετή προπτυχιακά προγράμματα σπουδών) είναι προαιρετική.
3. Τα μεταδεδομένα (τίτλος, συγγραφέας, ιδιότητα, όνομα του περιοδικού που αποδέχτηκε τη δημοσίευση, κ.λπ.) όλων των δημοσιεύσεων που προσδιορίζονται στο άρθρο 1, θα πρέπει να γίνονται άμεσα ανοικτά και διαθέσιμα από τη στιγμή της κατάθεσής τους στο αποθετήριο.
4. Στην περίπτωση δημοσιεύσεων που δεν μπορούν να γίνουν ανοικτές και διαθέσιμες, λόγω των περιορισμών που θέτουν οι εκδότες και/ή ο δημιουργός, η υποβολή που αναφέρεται στο 1^{ο} άρθρο, εξακολουθεί να είναι δυνατή. Στην περίπτωση αυτή, κατατίθεται το πλήρες κείμενο της δημοσίευσης και η πρόσβαση σε αυτό θα είναι κλειστή μέχρι τη λήξη της χρονικής δέσμευσης (εμπάργκο) που θέτει ο εκδότης και/ή ο δημιουργός.
5. Προτρέπει τα μέλη της Ακαδημαϊκής Κοινότητας να καταθέτουν στο Ι.Α. τις ακόλουθες περιπτώσεις δημοσιεύσεων, ώστε να είναι εφικτή η αποτίμηση και η αξιολόγηση της παραγωγής του ερευνητικού έργου τόσο του Ιδρύματος συνολικά, όσο και του κάθε μέλους του προσωπικού ξεχωριστά. Ειδικότερα:
   Α) Τις δημοσιεύσεις μελών ΔΕΠ που αποτελούν «παραδοτέα» των ερευνητικών προγραμμάτων
   Β) Τις δημοσιεύσεις των μελών ΔΕΠ που εκπονήθηκαν κατά τη διάρκεια της επιστημονικής τους άδειας σε άλλα ιδρύματα
   Γ) Τις δημοσιεύσεις των υποψηφίων διδακτόρων του ΔΙ.ΠΑ.Ε. κατά τη διάρκεια της ερευνητικής τους δραστηριότητας
6. Συγκρίνει και εμπλουτίζει το περιεχόμενο του αποθετηρίου σε σχέση με ό,τι έχει καταγραφεί από υπηρεσίες ευρετηριασμού των αναφορών (citation indexes services).
7. Ενημερώνει τα μέλη της κοινότητας του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος ότι, διατηρούν την πλήρη ευθύνη ως προς την τήρηση ενδεχόμενων υποχρεώσεων που υφίστανται και έχουν αναληφθεί προς τρίτα μέρη. Για κάθε παραβίαση της νομοθεσίας περί πνευματικών δικαιωμάτων αποκλειστικά υπεύθυνος είναι ο/ή συγγραφέας/καταθέτης του τεκμηρίου. Εάν οι διαχειριστές του Ι.Α. αντιληφτούν αποδεδειγμένη παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων, το σχετικό τεκμήριο θα απομακρύνεται άμεσα.

Οι ανωτέρω ρυθμίσεις ισχύουν για όλες τις δημοσιεύσεις που παράγονται μετά από την ημερομηνία κατά την οποία το περιεχόμενο του παρόντος κειμένου έχει τεθεί σε ισχύ.

Περαιτέρω, το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος:

- Ενθαρρύνει το ερευνητικό/ακαδημαϊκό προσωπικό να διατηρεί την κυριότητα των πνευματικών δικαιωμάτων των δημοσιεύσεών του, όπου είναι δυνατόν και να αδειοδοτεί τους εκδότες μόνο με τα δικαιώματα, τα οποία είναι αναγκαία για την έκδοση των δημοσιεύσεων.
- Ενθαρρύνει τα μέλη του να καταθέτουν στο Ι.Α. του ΔΙ.ΠΑ.Ε. και σε όποιο άλλο κατάλληλο αποθετήριο δεδομένων ανοικτής πρόσβασης όλα τα ερευνητικά σύνολα δεδομένων, που χρησιμεύουν ως αποδεικτικά στοιχεία για δημόσια διαθέσιμες εκθέσεις έρευνας ή/και αναφορές σε δημοσιεύσεις, οι οποίες έχουν υποστεί ομότιμη αξιολόγηση.
- Το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος προτίθεται να εξασφαλίσει την επιμέλεια και μακροχρόνια διατήρηση των αποτελεσμάτων της έρευνας, που κατατίθεται στο ιδρυματικό αποθετήριό του.
- Το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος προτίθεται να αυξάνει τον αριθμό των πηγών, εργαλείων και χαρακτηριστικών του Αποθετηρίου, να διευκολύνει την υποβολή, να εκπαιδεύει τους ερευνητές ώστε να χρησιμοποιούν το Αποθετήριο, να παρέχει πληροφορίες σχετικά με τα πνευματικά δικαιώματα, να ερευνά σχέδια διαχείρισης δεδομένων και να αναπτύξει σχέδιο διαμόρφωσης πολιτικής για τη μακροχρόνια διατήρηση του αποθέματός του.
- Παρά το γεγονός ότι αυτή η πολιτική ισχύει για τις δημοσιεύσεις που γίνονται μετά την ημερομηνία έγκρισής της, το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος ενθαρρύνει τα μέλη του να καταθέσουν στο Ιδρυματικό Αποθετήριο και όσες δημοσιεύσεις είχαν συγγράψει πριν από την ημερομηνία αυτή και να τις καταστήσουν ελεύθερα προσβάσιμες, όποτε αυτό είναι δυνατό.
- Το νέο Ιδρυματικό Αποθετήριο του ΔΙ.ΠΑ.Ε. εμπεριέχει και τα αρχεία κατάθεσης όλων των παλαιότερων αποθετηρίων των πανεπιστημιουπόλεων Σίνδου, Σερρών και Θέρμης.

Για τη σύνταξη της Πολιτικής Ανοικτής Πρόσβασης του Ιδρυματικού Αποθετηρίου του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος, λήφθηκαν υπόψη οι ακόλουθες βιβλιογραφικές πηγές:

Max Planck Society. Διακήρυξη του Βερολίνου για την Ανοιχτή Πρόσβαση στη Γνώση των Θετικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών.

Διαθέσιμο από: https://openaccess.mpg.de/67671/BerlinDeclaration_gr.pdf (Τελευταία επίσκεψη: 28 Νοεμβρίου 2024).

Mediterranean Open Access Network. Οδηγός MedOAnet για την εφαρμογή πολιτικών ανοικτής πρόσβασης για φορείς διεξαγωγής έρευνας και χρηματοδότησης έρευνας. Διαθέσιμο από: http://medoanet.eu/sites/www.medoanet.eu/files/documents/GUIDLine_GR_ws.pdf (Τελευταία επίσκεψη: 28 Νοεμβρίου 2024).

Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος. Πολιτική Ανοικτής Πρόσβασης. Διαθέσιμο από: https://repository.ihu.edu.gr/xmlui/page/openaccess-policy-el (Τελευταία επίσκεψη: 28 Νοεμβρίου 2024).

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής. Πολιτική Ανοικτής Πρόσβασης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Διαθέσιμο από: https://www.uniwa.gr/to-panepistimio/politikes-kanonismoi-diadikasies/politiki-anoiktis-prosvasis-toy-panepistimioy-dytikis-attikis/ (Τελευταία επίσκεψη: 28 Νοεμβρίου 2024).